

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 12. februarija 1879.

Obseg: Vzroki, zakaj propadajo kmetije, in nekateri pomočki, kako propadu v okom priti. — Občni zbor družbe kmetijske kranjske 29. januarija. (Dal.) — Gospodarske skušnje. — Nova poraba petroleja. — Slovansko slovstvo. — Letopis Matičin za 1878. leto. — Cerkvene pesmi. — O dr. Jos. Perwolfovem delu „Slavjansko-orientalno vprašanje“. (Dalje.) — Črtice iz Bosne. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Vzroki, zakaj propadajo kmetije, in nekateri pomočki, kako propadu v okom priti.

Glas iz kmetov.

Jaz živim na kmetih, in imam svojo kmetijo, pri dem pa tudi včasih v mesto in berem slovenske čas nike. Po takem vem, kaj se po svetu godi, in vidim, da kmetije ne samo pri nas, temveč tudi v drugih de želah propadajo, da je groza. Ker pa je to vprašanje velike važnosti ne za kmetijski stan, temveč tudi za dotično deželo in nazadnje za celo državo, zato naj v mestu slišijo, kaj mislimo na deželi o tem vprašanji. Našteti hočem po svojem prepričanju vzroke kmetijskega propada, pa tudi po svoji pameti nasvetovati pomočke, kako v okom priti vzrokom.

Vzrok 1. V prvi vrsti tlačijo kmetovalca presilni davki in raznotere priklade na davek. Sila davkov izvira iz tega, da se državni stroški čedalje bolj množijo, in ni varčnega gospodarstva pri državni vladi, katera zmirom le dolgo ve dela. Čem bolj pa rastejo stroški, tem bolj napenja davke in ne misli na njih zmanjšanje.

Pomoček. Gotov in edini pomoček je tukaj, da visoka vlada nastopi pot dobrega gospodarja, kateremu je varčnost (šparanje) na vse strani glavno vodilo.

Prepričan sem, da bi gospodje ministri in ustavoverski poslanci vse drugače šparali, ko bi iz svojih žepov morali denar jemati za poplačanje državnih stroškov. Tako pa mislijo: „e, e, bojo že plačali, če tudi godrnajo“.

Vzrok 2. Čedalje večja spačenost in spridenost med ljudstvom viših in nižih stanov, po kateri propadajo rodbine in narodi. Tako se godi tudi pri zanikerno odgojenem in s slabim zgledom podpiranem kmetu. Če tak prevzame gospodarstvo uže zadolženo, pa ima vrh tega še delež odrajtovati, mora, kakor pravijo: „skoz komat lezti“, dokler ne pride vse njegovo posestvo na kant. Naj pritisnejo zdaj še vremenske in druge nesreče, postane tak slabo odgojen kmet obupen, malosrčen ali pa lahkomišeln, ter se uda pijači in začne razkosovati posestvo, ali pa pade oderuhom v pest, ki mu nazadnje tudi vrat zavije. Pri večem delu tacih kmetij, ki so na kant prišle, se vidi to.

Pomoček. Naj bi se na vse mogoče načine skrbelo za zboljšano moralno življenje. Naj bi se kmečko ljud-

stvo podučevalo v glavnih kmetijskih naukih po najcenejši poti, to je, po dobrih potovalnih učiteljih; kmetijske šole so sicer dobre, pa koliko fantov more v tako šolo priti, in koliko celi deželi pomaga peščica takih mladenčev? Prav, prav malo! Naj bi se kmetije ne preobkladale s prevelikimi dotami. Naj bi se kar mogoče hitro naredila postava, katera zabranjuje trganje in pokončevanje kantnih posestev. Živa potreba nam je zopet postava zoper odrtijo; če se ta ne upelje, bode oderuhov po 10 potih čedalje več. Naj bi se, kakor v Galiciji, tako tudi pri nas naredila postava zoper pijanje, in se žganjarije (šnopsarije) zelo omejile.

Vzrok 3. Velika nesreča je za kmetije, če po sedanju vojni postavi mora gospodar puško na ramo vzeti in vojak biti, kmetija pa domá ostane brez gospodarja, ki je ob enem tudi delavna moč. Star pregovor je, da „kmetovalec je steber države“ in da redí druge stanove v državi; dandanes pa se je pozabilo na to, kar je nek daj veljalo, kajti gospodar zemljišča mora ob enem, ko mu je treba plug peljati po njivi, prijeti za puško.

Pomoček. Samostojni gospodarji morali bi oproščeni biti vojaščine, ali le v največi sili naj bi se jemali v armado za voznike. Potem bi tudi ne potrebovali hoditi k vojaškim vajam, pri katerih zapravijo časa in denarja.

Vzrok 4. Da kmetije propadajo, je tudi to krivo, da se sme vsak hlapec ženiti in vsaka dekla možití. Ta prostost jemlje kmetijam poslov, občinam pa naklada velika bremena, če taki berači zbolijo in si nič prislužiti ne morejo, pa vrh tega še tudi otrok za prerejo občinam na glavo vržejo.

Pomoček. Nazaj naj se seže in to prav hitro do tiste pametne postave, po kateri se nikdo ni smel ženiti, komur županstvo ni dovoljenja dalo.

Vzrok 5. je deloma tudi mala loterija, v katero najrevniši ljudje svoje krajcarje znosijo, pa so vendar pri vseh sanjah bogastva zmirom berači.

Pomoček. Naj se odpravi mala loterija in na njeno mesto naj stopijo grošne hranilnice in pa založnice, pri katerih bi se manjši zneski brez posebnih težav dobili na pósito.

10 let sedijo uže ustavoverci na Dunaji v državnem zboru, grozno veliko drazega časa so potratili z nepotrebnimi obravnavami, — na nadloge kmetijstva še mislijo ne!